

در ۲۴ دی ماه ۶۲، برای بررسی مسائل بانکداری اسلامی و تشریح نقش و اهمیت قانون عملیات بانکی بدون ربا با حضور نخست‌وزیر، رئیس کل بانک مرکزی، اعضای هیأت مدیره بانک‌ها و جمعی از کارمندان بانک ملی همایشی برگزار می‌شود. در این جلسه میرحسین موسوی به عنوان اولین سخنران این همایش طی سخنانی می‌گوید: «در سال‌های اول انقلاب فردی که هم اکنون زیر چتر سوسیالیست‌های فرانسوی زندگی می‌کند، گفته بود پیاده شدن احکام اسلامی نه ممکن و نه مفید است؛ شعاری که بعد از آن نیز از زبان دست‌آموزان غرب و ازسوی بلندگوهای استعماری به گوش می‌رسد و ریشه این مسأله به موضوع مذهب زدایی که یک تبلیغات ۲۰۰ ساله در کشورهای اسلامی و جهان سوم است، مربوط می‌شود»

تعطیلی بانک‌ها برای حذف فعالیت ربوی

برای حذف ربا از سیستم بانکی باید تمام بانک‌ها تعطیل شده و یک سیستم جدید پایه‌گذاری و بعد دوباره بانک‌ها و نظام بانکی کشور راه‌اندازی شوند

گزارش

و به دنبال یک تغییر اساسی و زیربنایی نبوده‌ایم؛ موضوعی که بعدها منجر به ایجاد مشکلات عدیده‌ای در نظام بانکداری کشور شد. چند ماهی از تصویب قانون عملیات بانکی بدون ربا می‌گذشت و دولت و در رأس آن بانک مرکزی به دنبال فراهم کردن شرایط برای اجرای این قانون بودند.

در ۲۴ دی ماه ۶۲، برای بررسی مسائل بانکداری اسلامی و تشریح نقش و اهمیت قانون عملیات بانکی بدون ربا با حضور نخست‌وزیر، رئیس کل بانک مرکزی، اعضای هیأت مدیره بانک‌ها و جمعی از کارمندان بانک ملی همایشی برگزار می‌شود.

در این جلسه میرحسین موسوی به عنوان اولین سخنران این همایش طی سخنانی می‌گوید: «در سال‌های اول انقلاب فردی که هم اکنون زیر چتر سوسیالیست‌های غرب و ازسوی بلندگوهای استعماری به گوش می‌رسد و ریشه این مسأله به موضوع مذهب زدایی که یک تبلیغات ۲۰۰ ساله در کشورهای اسلامی و جهان سوم است، مربوط می‌شود»

موسوی سپس به پیاده شدن احکام اسلامی در کشورمان پرداخته و می‌گوید: «در رابطه با قصاص و حجاب زنان و خیلی دیگر از احکام اسلامی، ما موفق بودیم و یکی از آن قوانین که پیاده شد اما در مرحله اول ظاهراً غیرممکن به نظر می‌رسید، همین قانون بانکداری اسلامی و حذف رباست. ولی ما به اجماع با به اجرا درآوردن این احکام

که انجام این کار امکان‌پذیر نیست و نمی‌توان بانک‌ها را تعطیل کرد، بلکه باید نقاط منفی سیستم بانکی موجود را حذف و با نقاط مثبت جایگزین کرد»

در واقع، نمایندگان مجلس در کمیسیون ویژه بررسی این لایحه به این نتیجه می‌رسند که فقط باید نقاط مثبت را جایگزین نقاط منفی کنیم؛ چرا که تعطیلی بانک‌ها عملاً امکان‌پذیر نیست. خزاعی در ادامه سخنان خود در این زمینه می‌گوید: «ما در تصویب قانون بانکداری بدون ربا فقط سعی کردیم مواردی را که مخالف شرع بود، حذف کنیم و سیستم بانکی موجود را آرام آرام به یک سیستم اسلامی تبدیل کنیم تا در نتیجه در درازمدت این روند تبدیل به یک بانکداری اسلامی شود؛ از این رو، ما صرفاً شروع به حذف بهره کردیم»

در واقع، نگاه خزاعی به عنوان سخنگوی کمیسیون ویژه بانکداری در مجلس درباره قانون عملیات بانکی بدون ربا این بود که مجلس در این لایحه فقط به دنبال حذف مغایرت‌های موجود با شرع بوده

کتاب «تاریخ بانکداری اسلامی در ایران» نوشته میثم مهرپور، علاوه بر بررسی سیر زمانی ایجاد بانک در ایران، به بررسی جزء به جزء تحولات نظام بانکی کشور در دوران پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران می‌پردازد. در کتاب، از آشفتگی اولیه فعالیت بانک‌ها، ادغام‌ها،

تعطیلی‌ها و تغییرات مدیران نظام بانکی در سال‌های پس از پیروزی انقلاب گفته شده است. در شماره امروز نیز، مباحثی پیرامون لزوم حذف ربا در عملیات بانک‌ها و تصمیمات اتخاذ شده در این زمینه توسط دولت و مجلس وقت سخن به میان آمده است.

در سخنانی ضمن انتقاد از شرایط نظام بانکی کشور و میراثی که از رژیم پهلوی به جمهوری اسلامی رسیده است، می‌گوید: «ما وارث یک سیستم بانکی هستیم که براساس سودآوری و انتفاع مالی استوار است و کاری ندارد که مردم طبقات مستضعف زیر بار چرخ‌های بهره و ربا له می‌شوند. ما شاهد بودیم که روز به روز سرمایه و سود بانک‌ها افزوده می‌شود»

در همان جلسات، ابتدا مطرح می‌شود که برای حذف ربا از سیستم بانکی باید تمام بانک‌ها تعطیل شده و یک سیستم جدید پایه‌گذاری و بعد دوباره بانک‌ها و نظام بانکی کشور راه‌اندازی شوند. اما بعد از مباحثی که مطرح می‌شود، این نتیجه حاصل می‌شود

۶ ماه بررسی طرح نمایندگان و در همین حدود نیز بررسی لایحه دولت به طول انجامید و هر دو به جلسه علنی مجلس رفتند؛ اما طرح پیشنهادی نمایندگان حتی به تعداد نمایندگان امضا کننده نیز زای نیاورد و عملاً کنار رفت. در نهایت، لایحه تقدیمی دولت به تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان رسیده و از سال ۶۳ اجرا شد. در جلسه آخری که قرار بود این لایحه با تصویب از سوی نمایندگان مجلس تبدیل به قانون شود، محمد خزاعی که در آن مقطع مخبر کمیسیون ویژه قانون بانکداری بود و بعدها از طرف ایران به بانک جهانی می‌رود درباره اتفاقات رخ داده در مسیر تصویب این قانون در صحن علنی مجلس

کمیسیون حذف بهره به ترتیب تاریخ وصول، ابتدا بررسی طرح نمایندگان را به بحث می‌گذارد. شاید این حسن اتفاقی بود که یک طرح و یک لایحه از طرف دولت با حضور نمایندگان آنها در کمیسیون مورد بررسی قرار می‌گرفت و مطالب می‌توانست در مقایسه دو پیشنهاد (طرح مجلس و لایحه دولت) بحث و تحقیق بیشتری را موجب شود. حدود

بانک‌ها اسلامی نشدند؟

در آن مقطع ایرج توتونچیان که معاون اقتصادی و بین‌الملل وزیر اقتصاد است، به واسطه مطالعات خود در حوزه اقتصاد اسلامی که سابقه آن حتی به سال‌های قبل از پیروزی انقلاب مربوط می‌شود، از سوی حسین نمازی به عنوان یکی از نمایندگان وزارت اقتصاد برای دفاع و پیگیری امور این لایحه به مجلس معرفی می‌شود. از توتونچیان که سه سال قبل از پیروزی انقلاب و بعد از فارغ‌التحصیلی در مقطع دکتری اقتصاد از دانشگاه تگزاس آمریکا راهی ایران شده و بین سال‌های ۶۰ تا ۶۴ معاون وزیر اقتصاد ایران می‌شود، می‌توان به عنوان برجسته‌ترین و تئوریک‌ترین اقتصاددان ایرانی در تدوین این لایحه نام برد. او بعدها به یکی از منتقدان اصلی قانون عملیات بانکی ایران تبدیل شده و نظام بانکی ایران را فرسنگ‌ها دور از نظام بانکی و مالی یک جامعه اسلامی معرفی می‌کند. توتونچیان بعد از اتمام تدوین و تصویب قانون عملیات بانکی بدون

ربا و حضور محمدجواد ابروانی به جای حسین نمازی در مسند وزارت اقتصاد در سال ۶۴، عملاً به دانشگاه برگشته و هیچ مسئولیت دولتی را برعهده نمی‌گیرد.

